L. 236.

III. KURENDA SZKOLNA.

1864.

L. 111.

Księga historyi każdéj szkoły ludowéj zaprowadza się.

Od dawnych już czasów Konzystarze czuwały nad tém, aby przy każdym kościele parafialnym lub klasztornym istniała księga, w którąby wpisywano dzieje ważniejsze tak parafii i szkoły, jako i okolicy lub kraju i t. d. Że podobne księgi zachowały się od najdawniejszych czasów, i stanowią Roczniki kościołów, wiadomo Nam i Wam Wielebni kościołów Zarządcy!

Kurenda Konzyst. z 23. grud. 1833. L. 3245. obowięzuje nawet JJXX. Dziekanów do czynienia wzmianki w operacie Wizytacyjnym, czy prowadzi się przy każdym kościele księga dziejów ważniejszych (liber memorabilium) do których i *dzieje szkoły* należały. Podobało się jednak Wys. c. k. Komis. Namiestniczéj Krak. pod d. 2. sty. r. b. L. 30919. z r. 1863, jak powzieliście Szanowni kapłani i Nauczyciele! z uwiadomienia Naszego pod d. 21. Sty. r. b. L. 63. do dyrekcyi szkolnych w języku *niemieckim*... wyprawionego, które dla tego tu w języku krajowym streszczone podajemy, polecić c. k. Urzędom powiatowym sporządzenie *księgi osobnéj* dla szkół narodowych, w którejby spisywano historyą każdéj pojedynczéj szkoły z ścisłością i dokładnością; a c. k. Urzęda obwodowe otrzymały równocześnie polecenie, aby czuwały nad uskutecznieniem tego dzieła, oraz podwładne c. k. Urzęda powiatowe w tém silnie popierały i wszelkie przeszkody usuwały.

Ułożenie téj księgi polecono, jak wspomnieliśmy, nie PP. Nauczycielom, ale c. k. Urzędom Powiatowym, jednak miejscowi Plebani, Dozorcy szkół Dystrykt. i Nauczyciele, Konzystorze, c. k. Urzęda Obwodowe, mają ze swoich aktów dostarczyć potrzebne do tego materyały, skoro wezwanie nastąpi. Wzywa się zatem powtórnie Szanownych Zarządców kościołów, Urzęda dozoru szkolnego Dystrykt. i Nauczycieli, aby wszelkie wiadomości odnoszące się do historyi szkół Dyecezyi Naszéj zbierali, spisywali i takowych c. k. Urzędom Powiatowym udzielali, aby za Waszém współdziałaniem stanęła historya szkół doskonała, któraby i obecnie i na przyszłość, jak twierdzi Wysoka Odezwa, była ciekawą i zajmującą oraz i pożyteczną ze względu na materyalną szkoły stronę.

Ta książka, któréj sprawienie za kary szkolne lub za inne pieniądze c. k. Urzędom Pow. poruczono, ma się składać z 70 kart, i nosić tytuł: **Historya szkoły N. zaprowadzona w roku ...** i zawierać następujące Rozdziały, które dosłownie w narodowym języku tu umieszczamy jako skazówki, według których dawać trzeba wiadomości w mowie będące, jako to:

A. Założenie szkoły. W tym rozdziale ma być nadmienione, kto założył tę

szkołę i kiedy; które osoby, jakie okoliczności i wypadki wpłynęły na jéj uposażenie; jakie zmiany zaszły w jéj uposażeniu aż po dzień dzisiejszy.

Uposażeniem nie tylko płaca nauczyciela lub pomocnika ma być objęta ale, także dom szkolny, grunt szkolny, jeżeli się jaki znajduje, ogród, płonnik drzew owocowych, materyał na opał szkolny, jako téż i dodatek na mniejsze potrzeby szkolne i na nagrody.

W tym rozdziale wypadnie także przytoczyć wszystkie do zatwierdzenia szkoły i późniéjszego uzupełnienia dotacyi odnoszące się rozporządzenia, naznaczając ich dzień, rok, i liczbę urzędową.

Końcem tutaj ma być także wyszczególniony Monarcha panujący w czasie założenia szkoły.

B. Dokumenta dotacyjne. W tym rozdziale mają być przytoczone w chronologicznym porządku i dosłownem brzmieniu wszystkie dokumenta odnoszące się do założenia szkoły, lub tyczące się podwyższenia jéj dotacyi.

C. Przedmioty naukowe. W tym dziale ma być wymienione, których przedmiotów uczono w téj szkole od czasu jéj założenia, i w jakim języku wykładowym, a których jeszcze wykład później został wprowadzony? — Przytem trzeba się także powołać na rozporządzenia wprowadzające zmianę w przedmiotach wykładowych.

D. Książki naukowe. Tu będą wymienione wszystkie książki naukowe przepisane dla szkół głównych i trywialnych z przytoczeniem ich tytułów.

E. Przewodnictwa szkoły. Tu będą zapisani: 1. Dyecezalny Nadzorca szkół. 2. Radca szkolny i Inspektor szkół ludowych. 3. Dozorca dystryktowy szkół. 4. Pleban. 5. Katecheta. 6. Nauczyciel i pomocnik. 7. Świecki miejscowy dozorca szkoły.

Co do nauczycieli i pomocników ma być także wyszczególniony dzień zaczętéj służby.

Na rozdział A. . . . 15 kartek, na B. . . . 8 „ na C. . . . 6 „ na D. . . . 4 „ na E. 1 . . . 2 „ na E 2 . . . 1 „ na E 3 . . . 3 „ na E 4 . . . 4 „ na E 5 . . . 5 na E 6 . . . 6 „ na E 7 . . . 4 „.

Z Rozdziałów tych czerpnie się przekonanie, że ułożenie i ciągłe spisywanie zdarzeń szkolnych, odmian i t. p. wymaga czasu i trudu.. jednak potomność, jeśli nie obecność z wdzięcznością i uprzejmością przewracać będzie te karty i błogosławić będzie gorliwości w zawodzie oświecenia ludu.

Lubo odtąd istnieć będzie osobna dla szkoły miejscowéj historya spisana, jednak tém nie uwalnia się JJ. XX. Plebanów od *prowadzenia roczników kościelnych i szkolnych*, jak dotąd bywało, „in libro memorabilium.“ Dan w Tarnowie 10. mar. 1864.

3. 220.

Eine Wiederanstellung als Lehrer an Volksschulen, wann sie geschehen könne.

Laut Eröffnung der Krak. k. k. Statth. Kom. v. 19. Febr. 1864, Z. 3471, fand das h. k. k. Staats-Ministerium mit Erlaß vom 31. Jän. l. J. Zl. 13973 aus Anlaß eines

speziellen Falles anzuordnen, daß Lehrindividuen, welche freiwillig dem Schuldienste entsagt und andere mit dem Lehrfache in keiner nahen Verbindung stehende Dienstes-Verrichtungen übernommen haben, über ihr Ansuchen nur unter folgenden Bedingungen wieder als Lehrer oder Unterlehrer an Volksschulen angestellt werden können: a) wenn ihrer Anstellung beim Schulfache kein aus ihrem letzten Dienstverhältnisse entspringendes Hinderniß entgegensteht, b) wenn sie durch glaubwürdige Zeugnisse nachweisen, daß sie sich seit der Zeit, wo sie den Schuldienst verließen, sowohl in religiös-sittlicher, als politischer Beziehung untadelhaft verhalten haben, und c) wenn sie sich, falls sie bereits über drei Jahre dem Schulwesen fernstanden, einer neuen Lehrbefähigungsprüfung an einer von der k. k. Statthalterei-Comission zu bestimmenden Lehrerbildungsanstalt mit gutem Erfolge unterziehen, welche Prüfung auch bei einer kürzeren Unterbrechung des Schuldienstes in dem Falle gefordert werden kann, wenn ein gegründetes Bedenken gegen die Lehrbefähigung eines Bewerbers obwalten sollte.

Tarnow am 1. März 1864.

Z. 187.

Hr. Adolf Frenkel als Schulwohlthäter.

Es thut dem wahren Meschenfreunde gar so wohl, wenn er liest oder hört, daß es bei gegenwärtiger so geldkarger Zeit doch noch Männer gebe, die das ihnen von Gott bescherte Geld nicht als Zweck, sondern als bloßes Mittel zum Wohlthun betrachten und auch in dieser Richtung handeln, und er wünscht sehr, diese Heroen des Tages der Öffentlichkeit übergeben zu sehen.

Diese Anschauungsweise hat uns bewogen, einen, in dieser Richtung bethätigten Zug hocherziger Freigebigkeit hiemit zur öffentlichen Kenntniß zu bringen.

Es hat nemlich Herr Adolf Frenkel, Ortsschulaufseher an der Lipniker deutsch-israelitischen Trivialschule, in Hinblick auf den Umstand, daß ihn der liebe Gott seinen 25. Vermählungstag glücklich hat erleben lassen, diesen festlichen Tag durch eine edle That ehren und bezeichnen wollen und hat daher 500 fl. öst. W. in Obligationen dem Lipniker israelitischen Gemeindevorstande zu dem Ende übergeben, daß dieser Betrag für Zwecke jener Trivialschule verwendet werde.

Gott lohne Ihm diese edle That durch reichlichen Segen in- und außer dem Hause und lasse Ihn die goldene Hochzeit im besten wohlbefinden noch glücklich erleben und dann noch lange darüber hinaus leben!

Möge Dessen Beispiel viele Nachahmer finden! Tarnow am 25. Febr. 1864.

L. 173. 226.

Obwieszczenia konkursowe.

L. 173. W celu obsadzenia nowo utworz. *posady nauczyciela* przy szkole trywialnéj w *Lipnicy wielkiéj*, Obwodu Sandeckiego, Dekan. Bobow. patronatu prywatnego, do któréj jest przywiązana roczna pensya w kwocie 194 złr. 25 kr. a. w. rozpisuje się konkurs z terminem do 10. maja 1864. Tarnów dnia 1. marca 1864.

L. 226. Przy szkole trywialnéj panieńskiéj w *Biały*, Obwodu Wadowskiego, z roczną pensyą w ilości 262 złr. 50 kr. a. w. została *posada nauczycielki pierwszéj*, (przez śmierć ś. p. Eleonory Tober, któréj duszę pobożném modłom polecamy) opróżnioną; w skutek tego rozpisuje się konkurs z terminem do 20. kwietnia 1864.

Ubiegający się o te posady, mają prośby swoje własnoręcznie napisane i dokumentami należytemi co do uzdolnienia i zasług opatrzone, Władzy Konsystorskiéj i za pośrednictwem Zwierzchności właściwych przedłożyć. Tarnów dnia 5. marca 1864.

L. 454.

Czasopismo „Allgemeine Beamten-Korespondenz" wychodzić będzie w Wiedniu.

P. Engelbert Kessler zamyśla wydać czasopismo pod tytułem powyższym *arkuszowo, podwakroć* przynajmniej co miesiąc za przedpłatą półroczną 2 złr. w. a. Do jego zakresu należeć będą następujące rozprawy i wiadomości:

I. „**Besprechungen:** Über die Stellung der Beamten im Staate... Über die Aufgabe der Beamten in den einzelnen Zweigen des Staats- und Privatdienstes;

II. **Geschichtliche Notizen** zur Vergleichung ihrer Verhältnisse gegenüber den Verhältnissen anderer Staaten und anderer Zeiten... Uiber die Stellung der Beamten unter sich und zur bürgerlichen Gesellschaft... Über die Bildungsbedürfnisse der Beamten mit Rücksicht auf ihre Berufszweige... Über Verwaltung und Verwaltungs-Systeme; Verschiedenartige Erfahrungen und Winke aus dem Beamtenleben... Über die Besoldungsfrage der Beamten und ihre Bedeutung; Über Pensions-Verhältnisse und Pensions-Anstalten der Beamten... Über Beamtenvereins-Angelegenheiten und deren Fortschritte;

III. **Besprechungen** und **Kritiken**... wissenschaftlicher Leistungen, welche dem Beamtenstande von Interesse sind;

IV. **Mittheilungen** und **Besprechungen**... von Erfindungen, namentlich solcher von Beamten und für Beamte... Über das Wirken und Streben der Beamten im Bereiche der Intelligenz und Literatur... Charakteristiken und biografische Notizen von Beamten.. Aerztliche Winke für Beamte;

V. **Anzeigen über wichtige Veränderungen**... im Beamtenleben, so wie von Erlässen und Verordnungen für Beamte; Stellenvermittlungs-Anzeigen; Korrespondenzen und Inserate."

Ciekawe to Czasopismo znajdzie u tych wzięcie, którzy albo nie mają dokładnego pojęcia o działalności urzędów, albo pragną swe dzieci poświęcić stanowi urzędniczemu.

Tarnów 11. lut. 1864.

Z Konsystorza Biskupiego,
Tarnów dnia 17. Marc. 1864.

Józef Alojzy,
Biskup Tarnowski

Jan Figwer,
Kanclerz prow.

Tarnów i Jasło. Drukiem A. Rusinowskiego, 1864.